

به نام خدا

واکاوی مهمترین مسائل اجتماعی

شهر تهران

(طرح ملی گفتگوی خانواده)

عالیه شکری

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی)

انجمن جامعه‌شناسی ایران
دفتر تهران

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

[illegible]

مجموعه طرح ملی گفتگوی خانواده-۱۶

واکاوای مهمترین مسائل اجتماعی
شهر تهران

عالیه شکریگی

نویسنده

زمستان ۹۷

۲۰۰ نسخه

۱۰۰۰ تومان

نشر هامون

تهران

چاپ اول

شمارگان

قیمت

طراحی هنری

چاپ و صحافی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.
دشتستان - انتشارات هامون نو

www.hamooniran.com

@hamooniran

❁ پیشگفتار

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

معا، ایران، همانند همه جوامعی که در معرض تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی قرار گرفته اند، شالوده های زندگی گذشته اش دستخوش تغییر شده است. نظام های ارزشی و هنجاری دیروزش، قدرت و قوام و انتظام به شیوه پیشین را ندارند. این تغییرات تمایز یافتگی ها و تفاوت های اجتماعی فرهنگی را افزایش داده و در مواردی به تضادها و شکاف های اجتماعی اقتصادی، فرهنگی موجود دامن زده و تعارض ها و شکاف های اجتماعی جدیدی را نیز ایجاد نموده است.

این دگرگونی ها و تعارض ها، ربنای ترین و دیرپا ترین نهاد اجتماعی، یعنی نهاد خانواده هم آثاری داشته است. ساختار قدرت و روابط درونی و بیرونی خانواده را تحت تاثیر قرار داده است. همین دایل امروز در بسیاری از خانواده ها با مسائل و مشکلات فراوانی روبه روستیم که کمترینش این است که در نظام تقسیم کار جنسیتی و والد-فرزندی در رول های پدر، مادر، پسر، دختر، خانه، ابهام هایی ایجاد شده است؛ و این ابهام های نقشی، در روابط اعضای خانواده اختلال ایجاد کرده است. به طوری که در مواردی، افراد انتظارات و توقعات یکدیگر را درک نمی کنند و از برقراری یک رابطه انسانی سازنده، بی بهره می افتند؛ و اینها همه کیفیت زندگی اعضای خانواده را کاهش می دهد و در نتیجه، اختلال کارکردی هم شده است و در مواردی گسیختگی خانواده را برپا داشته است.

تفاوت ها، تعارض ها و شکاف هایی که در شرایط جدید و در اثر دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی ایجاد شده است، لازم است به خوبی فهمیده شوند؛ صورت های عادی آنها که از اقتضات جامعه جدید است به رسمیت

شناخته شود، و اگر پیامدهای نامطلوبی دارند برای کاهش آنها چاره اندیشی شود. و اگر پدیده‌های غیر ضرور و قابل اجتنابی هستند برای کاهش آنها چاره اندیشی و اقدام شود این کار مستلزم یک گفتگوی همه جانبه و فراگیر درون جامعه، درباره این مسائل و موضوعات است. گفتگویی که در مرحله اول صاحب نظران، فعالان مدنی و مدیران اجرایی و در مرحله دوم همه آحاد جامعه را در برگیرد.

با توجه به اینکه خانواده مهمترین و تاثیر گذارترین واحد اجتماعی است که کیفیت روابط و تعاملات درون آن، بر کیفیت کنش های اجتماعی و انسانی اعضا در سرون از خانه هم اثر گذار است، این گفتگو می تواند با محوریت مسائل خانوادگی آغاز شود تا از خلال گفتگو درباره این واحد حیاتی اجتماعی، که ضربه های زیادی بر دامن زدن به گفتگوهای هم گرایانه دارد، مهارت های گفتگویی بر گروه های دیگر در این گفتگو، و به تبع آن در سایر گروه های اجتماعی، افزایش یابد. و در عین حال، از خلال این گفتگوها فهم مشترکی از مسائل و مشکلات نه خانوادگی و راه های کاهش آنها ایجاد شود و در درون جامعه منتشر شود.

بر مبنای مقدمه تحلیلی که در بالا بدان اشاره شد انجمن جامعه شناسی ایران، «طرح ملی گفتگوی خانواده» را که به ابتکار معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری آغاز شده بود، بسیار مثبت و ارزشمند ارزیابی می کند به همین دلیل هیات مدیره انجمن پیشنهاد می کند، معاونت برای همکاری در اجرای این طرح را پذیرفت و بر اساس تفاهم نامه ای که بین دو طرف امضا شد، انجمن مسوولیت همکاری در اجرای این طرح ملی را پذیرفت و با استفاده از همه ظرفیت های دفاتر انجمن و اجتماعات علمی جامعه شناسی در سراسر کشور، به اجرای این طرح همت گمارد.

بر اساس برنامه توافق شده، قرار است در مراکز استان ها و برخی از شهر ها، مدیران دفاتر انجمن جامعه شناسی ایران (و در جاهایی که انجمن دفتر ندارد، یکی از دانش آموختگان علوم اجتماعی)، مسوولیت تسهیلگری برای برگزاری این گفتگوها را به عهده بگیرند. این تسهیلگران با همکاری مدیران

امور زنان و خانواده استان ها، از صاحب نظران و دانشگاهیان محلی، فعالان حوزه مندی، رسانه ای و سازمان های مردم نهاد، و مدیران اجرایی دعوت می کنند تا در نشستی به گفتگو درباره مسائل خانواده و دشواری های برآمده از تفاوت ها و اختلافات نسلی در آن منطقه بپردازند در این نشست مهمترین مسائل و چالش ها مشخص می شوند و درباره راه های مواجهه با آنها چاره اندیشی می شود.

اجرای این طرح چند پیامد مثبت در برآورد که به شرح زیر به آنها اشاره می شود:

بر تقویت گفت و گو میان ضرورت گفتگو درباره مسائل و مشکلات جامعه ایران و تلاش برای رسیدن به اجماع های برآمده از گفتگو کمک می کند، در سطح استان شبکه ای از نخبگان را در ارتباط با یکی از موضوعات حیاتی جامعه ایران، یعنی خانواده مناسبات نسلی، شناسایی و فعال می کند، تمرینی برای تعامل میان همجاری جریان های مختلف فکری و گروه های مختلف اجتماعی است.

تعامل و همکاری صاحب نظران دانشگاهی، فعالان حوزه عمومی و جامعه مندی و رسانه ای، و مدیران دستگاه های اجرایی را، که برای حل مسائل امروز جامعه ایران بسیار ضروری است، تمرین و تسهیل می شود.

اجتماع علمی جامعه شناسی و علوم اجتماعی و شبکه انجمن جامعه شناسی ایران را در سطح کشور فعال می کند و ارتباط میان جامعه شناسان مناطق مختلف با انجمن را تقویت می کند.

زمینه ای برای بردن دانش اجتماعی به سمت جنبه های کاربردی و تمرکز بر مسائل بومی و منطقه ای است، و مجموعه ای ارزشمند بحث اجتماعی در ارتباط با مسائل محلی و منطقه ای ایجاد می کند که هم ارزش شناختی و علمی دارد و هم ارزش کاربردی.

برای تسهیل در بهر مندی دیگران از دستاوردهای این طرح، قرار شد اطلاعات و گزارش های مربوط به اجرای این طرح به صورت شفاف و به هنگام در سایت انجمن جامعه شناسی ایران منتشر شود.

به همین دلیل صفحه مخصوص این طرح با آدرس: <http://www.isa.org.ir>